Dəmirqızı gətirdilər yaralı,
Əyni-başı, əli-qolu qaralıb,
Qan itirib, gültək solub, saralıb,
Ötgəm dilli ötgəm ərə basılar.

Daryaş qaçdı Parsdiyardan Hindelə,
O, Hindeldə olub, qalıb çox belə,
Gedib ordan güc gətirsın Parselə,
Ötgəm dilli ötgəm ərə basılar.

O bilirdi sınıb, köçüb minbaşı,
Tunqlaşıbdır onun Kumar yoldaşı,
Kimdir bir də tumarlaya Daryaşı,
Ötgəm dilli ötgəm ərə basılar.
Çox deyinmə dolanışın dalınca,
Dolanışın iki üzü olmayır.
O bir gözlə baxır elə hamıya,
Dolanışın iki üzü olmayır.

XXII QAPI. Alpislə Odərpay Söyləncі

Üç yüz yaşa gəlib çatdı Odərpay,
Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.
Uzun ətək, saqqal, saç, ip yiyəsi,
Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.

Gecə-gündüz ocaq çırt-çırt yanırdı,
Ulduzlarsa tez-tez yanıb sönürdü,
Onlar hərdən yerə gizli enirdi,
Buna görə ocaq çırt-çırt yanırdı,
Enən ulduz yerdə közə dönürdü,
Onda tanrı ucalarda dinirdi,
Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.

Bu ocaqda şahlar kəsi kəsirdi,
Üztutmalar ölkə-ölkə gəzirdi,
Odərpayın kövrək səsi əsirdi,
Üztutmaya Alpis qulaq asırdı,
Ödərpaydan tez-tez dönüb küsürdü,
Öz-özündən, öz işindən bezirdi,
Çovğun olub Mindiyarı gəzirdi,
Ağacları yerdən, dibdən üzürdü,

Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.

Bu yer böyük Ocaq yeri adlanır,
Pis Alpisin bundan qolu qatlanır,
Orda-burda o qıvrılır, atlanır,
Acığından neçə yüz il qartlanır,
Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.
Ahur, Aşa, Yasna, üztut, yalvarış,
Susub baxır Mindiyara dayanış,
Yer üzünü tutur göycül oyanış,
Tanrılara üztut deyir yaranış,
Ağ başrağın kölgəsidir dolanış,
Minellinin iç tanrısı ocaqdır,
Mindiyarın çöl tanrısı başraqdır.
***
Odərpayın üztutması səslənir,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.
“Ayıryaman, bizə yardım, əltut ol,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.

-Aşa olub bizə, Aşa Vaxıştan,
Aşa tanrı, Aşa yaxşı, barışqan,
Ahurmuzda yolundadır Minelli,
Aşa, Amen İspenda da sevimli,
Ahurmuzda, yararlı keç bu Qata,
Bolluq gəlsin bunca elə-elata,
Titrək səslə, kövrək səslə söylərəm,
Ayıryaman, bir də yardım dilərəm,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar”.

Alpis gəlir, bir az yanda dayanır,
Odərpayın gözlərindən yayınır,
Alpis deyir:-“-Az tanrını tut dilə,
Vayzaqlama, ocaqyerdə bir-belə,
Aclıq-qıtlıq göndərərəm Minelə,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.

Mən Daryaşa güc verərəm,güc gələr,
Yanğın, qırğın göndərərəm, dikələr,
Əkbitəni yandıraram, küllənər,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.

Mən Ahuru, Aşa, Yasna saymaram,

Yaranışı bu qurumda qoymaram,
Qıtlıq, aclıq quraqlıqdan doymaram,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar".
Odərata eşidirdi bunları,
Acığından saralmışdı, sap-sarı,
Söyləyirdi üztutları, qatları,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.

O Alpisi saymayırdı, dözürdü,
Deyiləni ürəyinə yazırdı,
Yeddi tanrı göydə qulaq asırdı,
Qulaq asır hərdən yerə tanrılar.

***

Alpis dedi:-Nə deyəsən bu işə,
Bir yol diyən mən yaxşılıq etmişəm,
Mən Bacarla onda gəldim döş-döşə,
Mən göz yumdum Qizçiçəktək itmişə,
Onu gəlin göndərmişəm Üstyerə,
Hələ də mən öz-özümü pislərəm,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Odərata eşidirdi bunları,
Saralmışdı, üzü-gözü sap-sarı,
Saymayırdı o bu yersiz qır-qırı,
Odərata eşidirdi bunları,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Odərata Aşa, Aman deyirdı,
Hərdən "qardaş Odərboydan" deyirdi,
O kiməsə tez-tez yaman deyirdi,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.
Çoxalırdı üztutluğa gələnlər,
Kəsi kəsib onu pay-pay bölənlər,
Sevinənlər, göz yaşını silənlər,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Alpis küsüb soyumuşdu Altyerdən,
Öz-özünü qınayırdı o hərdən,
Acığını gizlədirdi, bəs nədən,
O Bacardan, Qızçiçəkdən, Gücərdən,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.
O gəzirdi, görünmürdü gözə o,
Çıxammırdı Qızçiçəktək üzə o,
Güc vermişdi deyinməyə, sözə o,

Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Onun idi seldən-sudan qalmalar,
Uçuq evlər, yanan çöllər, tarlalar,
Çökən, aşan alaçıqlar, obalar,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Sevinirdi, ağrıyırdı hardasa,
Ağlayırdı harda bolluq vardısa,
Kor olacaq işıq görsə yarasa,
Çox vurnuxma keçmiş bir də qayıtmaz.

Alpislə Daryaşın görüş söyləncі

Alpis gəzdi, bir gün gördü Daryaşı,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.
Gördü hərdən əl-qolunu dişləyir,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.

Dedi:”-Yenə dəli olub durubsan,
Mənlə yenə bağlantını qırıbsan,
Çox düşünüb öz-özünü yorubsan,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.

Dur ayağa, yaraq götür, çıx çölə,
Eldəbiri, Qızbaşını tut dilə,
Yalan, doğru çoxlu söz ver, söz elə,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.

Göndərərəm çörəklə ot qıtlığı,
Göndərərəm çoxlu gözü yırtığı,
Göndərərəm atım Şimşəkquyruğu,
Su yerinə yellə dolu tuluğu,”
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.

Daryaş dedi:-Tanrı, mənə dayaq ver,
Yorulmayan qol ver, dəmir ayaq ver,
Əyilməyən, qırılmayan yaraq ver,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.
Bicləmələr məni yordu, soyutdu,
Kimi vurdum, vurum mənə qayıtdı,
Tunqər məni öz qanımla doyurtdu,
Vurdu məni, yaraladı, bayıltdı,
Dolanışın döşü eniş-yoxuşdur.

-Sevinərəm el ölümə sarılsa,
Çox yaxşıdır çoxsayda çox qırılsa,
Çovqun olsa, evlər göyə sovrulsa,
Göy yırtılsa, bulud qat-qat yarılsa,
Dolanışın üstü eniş-yoxuşdur.

Alpis ona çox söz verdi, o ki, var,
Çox axtardı onu Daryaş, Parsdiyar,
Ancaq gözə görünməyir tanrılar,
Dolanışın üstü eniş-yoxuşdur.

Eşidənlər dedi, yeldir, küləkdir,
Ola bilsin devdir, quşdur, böcəkdir,
Ya hardasa sızıldayan tütəkdir,
Dolanışın üstü eniş-yoxuşdur.

Şimşəkquyruq söyləncі

Bir gün Daryaş bir at görür Sakdağda,
At igidin yaraşığı, adıdır.
Quyruğundan şimşək qopur çapanda,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Yaxınlaşmaq istəyəndə o qaçır,
Quyruğunun tüklərindən od saçır,
Tuta bilmir nə at tutan, nə atçı,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Minik vermir Şimşəkquyruq heç kimə,
Baxmır bu at muşquruğa, deyimə,
Şındırpalaz, tunc, toxunma geyimə,
At igidin yaraşığı, adıdır.
İstəyirlər döl tutalar bu atdan,
Tumarlayır onu hərə bir adda,
Gözdən itir o dumanda, buludda,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Ağız atır, şıllaq atır çoxuna,
Çoxlarını buraxmayır yaxına,
Yol verməyir kimsə ona toxuna,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Ancaq bir gün Daryaş ona təpinir,
Alır onun şıltaqlıqla, kopünü,
Atır, çəkir ağ boynuna ipini,

At igidin yaraşığı, adıdır.

Şimşəkquyruq oynaqlayır, kişnəyir,
Şaha qalxır, saya salmır heç nəyi,
Təkcə hərdən o, Daryaşı dinləyir,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Minir Daryaş, olur dağlar çaparı,
Yorğa çapır, çapır başı yuxarı,
Yarır çəni, yala, döşə çıxarır,
At igidin yaraşığı, adıdır.

Ürəklənir, diləklənir kim görür,
Görən ona Şimşəkquyruq ad verir,
Bu at yerdən sıçraq qopur, dəbərir,
At igidin yaraşığı, adıdır.

***

Daryaş sanki bir də qalxdı,dirildi,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.
Görmək üçün Atı gəldi el-oba,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Daryaş dedi:-Mən basılmaz olmuşam,
Bu atı da mən tanrıdan almışam,
Yeni qana, yeni gücə dolmuşam,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.
Gəlsin indi yüzlər, minlər, yüzminlər,
Gəlsin görsün gücümüzü Alp Tunqər,
Qabağımda qatdanacaq o kəhər,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Mindiyardan Əkbitəni qoparram,
Parsdiyarı çox-çox uzaq aparram,
Şahlığımı Parsdiyarda yaparam,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Bunu deyib çapdı,getdi uzağa,
O qaldırdı neçə eli ayağa,
Döndü yelə, quraqlığa, sazağa,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Şimşəkquyruq başraq oldu çoxuna,
Yaraqlılar döndü coşqun axına,
O başladı orda, burda qırğına,

At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Darvidelli başraq tutub and içdi,
Nə qoşuldu, nə danışdı, nə köçdü,
Misirelə gizli yüz-yüz qız qaçdı,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Sanna dedi:-Vuruşaram Daryaşla,
Çəkilərəm Sak dağına Balaşqla,
Aldadaram o sırtığı göz-qaşla,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Qız toplumu, balasqelli, çuqçu var,
Oturacaq öz yerində Parsdiyar,
Ona kimi güc göndərər Mindiyar,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Sanna çıxdı qabağına Daryaşın,
Qız toplumu, çuqçu, Balaşq, minbaşı,
Gördü Daryaş Darvidellə barışıb,
At yiyənin, yiyə atın dirisi.

Sak dağında döyüş söyləncі

İlk döyüşdə Sanna, Balaşq çökürlər,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.
Şimşəkquyruq şaha qalxır, kişnəyir,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

İlk döyüşdə qan qan üstə tökülür,
Sanna, Balaşq Sak dağına çəkilir,
Parsdiyarda Yerincevi sökülür,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Bu güc, bu at, bu basarlıq haradan,
Qız toplumu, çuqçu çıxır sıradan,
Parsdiyara nə güc verib yaradan,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Daryaş ilə qarşılaşır Eldəbir,
İlk vuruşda kürəyindən ox dəyir,
Yaraqlılar dənlənirlər birbəbir,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Söyləyirlər bunu ana yerincə,

O,işləri belə gilinc görüncə,
Gizli çıxır yola üç gün,üç gecə,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Yerinc on gün düşmür yorğun atından,
Gəzir onu göyün yeddi qatında,
Tapır onu Sak dağının altında,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Görür Daryaş "Sanna" deyib,dayanıb,
Qıza qarşı onda sevgi oyanıb,
Ana yerinc üzdən-gözdən yayınıb,
Qanlı gözü sanki qanda yuyunub,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Daryaş qıza öz-özünü öyəndə,
"Sanna" deyib öz döşünə döyəndə,
Kürəyinə cüt qoşa ox dəyəndə,
O yıxılır "Sanna" "Sanna" deyəndə,
Atı yerə ayağını döyəndə,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Dəmirqızla yaraqlılar yürüşdə,
Balasqelden gəlmələr də döyüşdə,
Daryaş çökür gözlənilməz görüşdən,
Göz bərələ qalıb sanki bu işdən,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

Ancaq bu an külək qalxır kəsərli,
Gəlir Alpis, gözü qanlı, təpərli,
Yürüşdədir dördatlı,dördtəkərli,
Qar ələyir, sazaq tökür yetərli,
Dəmirqızı itələyir təkəlli,
Güc atdadır, tanrıdadır, yaraqda.

***

Bunlar bir göz qırpımında baş verir,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.
Alpis yıxır Dəmirqızı, alayı,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Alpis küsüb sanki böyük tanrıdan,
O qıvrılır, pöştələnir ağrıdan,
O bağlanıb Daryaş yönə doğrudan,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Enir göydən şaxta, külək, qar, sazaq,
Udur şaxta yaralını busaraq,
Gələnləri o dondurur bu sayaq,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Tək Dəmirqız, Balaşq, Sanna sağ qalır,
Daryaş atın quyruğundan güc alır,
Acığından düşüncəsi qaralır,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Sanna deyir:-Yığaq çubuq, ot, alaq,
Daşı daşa sürtüb ondan od alaq,
Bu şaxtadan, bu sazaqdan qorunaq,
Olay yeydır gözlənilməz olanda.
Alpis gedir, ötür şaxta, qar, sazaq,
Axır yenə neçə-neçə çay, bulaq,
Daryaş döyüş görməmişdi bu sayaq,
Yaralıdır, çapır atı qaçaraq,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Tunqər gəlir, durur vuruş önündə,
Sak dağına çatır bu yay günündə,
Tunc toxunma geyimi var əynində,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

Deyir:-Alpis burda olub deyəsən,
Solub burda meşə,otlaq,çöl,çəmən,
Bu döyüşə gecikmişəm mən deyən,
Olay yeydir gözlənilməz olanda.

***

Yürüş etdi Parsdiyara Alp Tunqər,
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.
Dörd öğlu da at səyirdir yanında.
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.

Alan,Sayan, Qaplan, Çatan ayıqdır,
Döyüşlərdə, yürüşlərdə sayıqdır,
Hər bir sözə, hər baxışa duyuqdur,
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.

Parsdiyara axşam üstü çatırlar,
Sıralanır yaşıl boya çadırlar,
Gənc oğullar baş qoyaraq yatırlar,
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.

Gecə ikən Tunqər çıxır yürüşə,
O başlayır Daryaş ilə döyüşə,
Daryaş yoxdur, gedib ellə görüşə,
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.

Axtarırlar, tapmayırlar Daryaşı,
Tunqər bunca hamı ilə dalaşır,
O danlayır Sanna, Çuqçu, Balaşqı,
Hər döyüşdə neçə qanlı ölüm var.

Dörd qardaş söyləncі

Gecə keçdi, işıqlandı dan yeri,
Gündüz yeni başlanqıcdır gecəyə.
Bu gecədən yuxu dərdi qardaşlar,
Gündüz yeni başlanqıcdır gecəyə.

Dörd qardaşı Sanna gördü, qımışdı,
Qardaşların gözü yandı, alışdı,
Dördünün də ğözü sanki qamaşdı,
O gözəllə hamı yayqın danışdı,
Gündüz yeni başlanqıcdır gecəyə.

Sanna qızı gözəl gördü dördü də,
Gizli ona könül verdi dördü də,
Onu sevdi, sinə gərdi dördü də,
Gündüz yeni başlanqıcdır gecəyə.

Yaddan çıxdı ata, ana, döyüş, el,
Axtardılar qızı gizli yerbəyer,
Tanrı,bu gənc qardaşlara dözüm ver,
Gündüz yeni başlanqıcdır gecəyə.

***

Ana deyib döndü evə qardaşlar,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.
Ayrı-ayrı söz açdılar anaya,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Hər bir qardaş anasıyla görüşdü,
Sanna qızı anasından soruşdu,
Gizli sözlər bir-birinə qarışdı,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Dörd qardaşda sevgi tək,tək doğuldu,

Bu kal sevgi gündən günə coxaldı,
Aradakı döğmalıq da yoxaldı,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.
Ana gördü onlar düşüb qadaya,
Dörd oğulu vurulubdur Sannaya,
Bu sevgilər gülünc gəldi anaya,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Dedi:-Niyə üzün belə solubdur,
Qardaşların kaldır, subay qalıbdır,
Nə sevgidir səni çaşqın salıbdır,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Ana qorxdu,tez-tez çökdü diz üstə,
Dedi:-Tanrım, oturmuşam köz üstə,
Yalvarıram uzanaraq üz üstə,
Qorxuram ki savaşalar qız üstə,
Döyüşələr kobud-kobud söz üstə,
Necə sevib bircə qızı dörd qardaş,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Tunqər ata bunu bildi soluxdu,
Elçiçəklə ağızlaşdı, doluxdu,
Düşünərək hərdən-birdən karıxdı,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Dedi:-Yoxsa bu, Alpisin işidir,
Bu iş deyən Mindiyara qarşıdır,
Dörd oğlum var, adlarını eşidib,
Qoy sevgidən-deyib-bir aş bişirim,
Dördünü də ağılayım, aşırım,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

Gedib gəldi, Çil-çil düşdü ayaqdan,
O, Sannaya bir də baxdı qıraqdan,
Gözəl idi Sanna üzdən, yanaqdan,
Necə ala bilər qızı dörd qardaş,
Sevə bilməz bir gözəli dörd qardaş.

***

Tunqər dedi atasına bunları,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.
Atasına o hər şeyi danışdı,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.
Ağüzər şah dedi:-Oğlum, ayıq ol,
Sevgi işi qolay işdir, sayıq ol,

Duyuq olur sevən,sən də duyuq ol,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Bir də Sanna ərə getsə yaxşıdır,
Həm yerincdir, həm də toplumbaşıdır,
O qız bizə orda atmac daşıdır,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Oğlum,bu da baş tutmasa,onda sən
Gərək ağır bir qatlağa gedəsən,
Al onları, ayır biri birindən,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Hərəsini göndər getsın bir yana,
Harda olsa Mindiyara dayanar,
Gedər, baxar, görər, artar, oyanar,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Yoxsa onlar bir-birini qırarlar,
Sevgi üstə qırıb, çatıb, vurarlar,
Həm də gəlib bizə qarşi durarlar,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Tunqər yaxşı başa düşdü atanı,
Alpis idi bunu atıb tutanı,
O, olmuşdu indi sevgi xortdanı,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Alp Tunqərin könlü başı titrəkdir,
Oğul atmaq, nədir, bu nə deməkdir,
Buna böyük ürək-dirək gərəkdir,
Bu oğullar min-min içrə tək təkdir,
Oğul, ana, qız ataya dirəkdir,
Doğru danış, yalan çıxsın qrtaya.

Bu qardaşlar qalsaydılar burada,
Sevgi üstə döyüşərdi arada,
Bu gilinci ancaq Alpis yaradar,
Haradasan, tanrım, böyük yaradan,
Yardım elə gənclər çıxsın aradan,
Doğru danış, yalan çıxsın ortaya.

Ağüzlə Daryaşın vuruşması söyləncі

Daryaş girdi Əkbitənə toplumla,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.
Dedi:-Bizim olacaqdır Əkbitən,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Dedi:-Yaxşı yaraqlanıb Parsdiyar,
Çıxsın mənim qabağıma oğullar,
Uğureldə dördün birdən doğurlar,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Tutulmuşdu Əkbitənin yarısı,
At yolunun,ev yolunun hamısı,
Ona yardım olub Alpis tanrısı,
Döyülməkdə Ağüz şahın qapısı,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Hanı, çıxsın ortalığa Başbaşı,
Oğulları soylarıyla yanaşı,
Sanna qıza sevgiləri qarışıb,
Sevib qızı alçaltdılar balaşqı,
Dörd qardaşlar bir-biriylə dalaşır,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

At çapırdı Daryaş basarsayağı,
Yerlilərsə alıb daşı, çomağı,
Daşlayırdı çağrılmamış qonağı,
Alpis isə görünməzdir, bayağı,
Yandırırdı qorla evi ocağı,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Şimşəkquyruq od tökürdü yollara,
Daryaş isə kül səpirdi yallara,
Od vururdu ağaclara, kollara,
Yazqabağı çiçəklənən xollara,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Çıxdı Ağüz nərildədi bağırdı,
Yaraqlanan el-obanı çağırdı,
Dedi:-Bunlar toplum deyil,naxırdı,
Acıq onu boğazlayıb boğurdu,
Əkbitəndə bağırtılar doğurdu,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Ağüz,Daryaş qılınclaşdı iki gün,
Alpis saldı çox işlərə sap, düyün,

Çay, bulaqlar qurudular büs-bütün,
Vergi, sıxı Başbaşevdən gələndir.

Turqla Alpisin vuruşu söyləncі

Bir kişnərti səsi gəldi uzaqdan,
Kişnərtidə bir toplumun gücü var.
Ağüz dedi:-Hər at belə kişnəməz,
Kişnərtidə bir toplumun gücü var.

Turq atadır,Şimşəkatdır deyən bu,
Bu kişnərti ayıqlıqdır, ya yuxu,
Aldı bütün Parsdiyarı bir qorxu,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.

Birazdan da Şimşəkquyruq kişnədi,
Bir doğmalıq tapdı, duydu at, nədi,
Doğmalıqdan çox ürəklər göynədi,
Kişnərtidə bir toplumun gücü var.

Açıqana düşdü qorxu, hay-haray,
Döndü şimşək görüşünə bu olay,
Yarağını yerə qoydu üç alay,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.
Öncə atlar birbirini iylədi,
Daryaş güldü, basarlıqdan küylədi,
-Turq dirisən, ya ölüsən?-söylədi,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.

Bunu görüb Turqər onu saymadı,
İtələdi, heç yaxına qoymadı,
Artıq sözü mənliyinə qıymadı,
Kişnərtidə bir toplumun gücü var.

Dedi:-Alpis, ey pisliklər tanrısı,
Ötüb deyən tanrılığın yarısı,
Lillənibdir gözlərinin sarısı,
Artıb yenə ürəyinin ağrısı,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.

Görüşmüşdük çox-çox qabaq Altyerdə,
Görüşürük Əkbitəndə biz bir də,
Küsülüsən, didərginsən o yerdən,
Kişnərtidə bir toplumun gücü var.

Yaxşı olub sən gəlibsən Üstyerə,
Gəl, üzülüş pis işlərlə son kərə,
Verək burda işdə-gücdə əl-ələ,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.

Qoy yox olsun qıtlıq, aclıq, quraqlıq,
Yanğın, çovğun, döyüş, vuruş, çolaqlıq,
Qoy yox olsun ölüm, itim, uzaqlıq,
Kişnərtidə bir alayın gücü var.

***

Alpis dedi:-Mən tanrıyam yenə də,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.
Parçalanıb bölünübdür tanrılıq,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Tanrılıq da çətin işdir bilirsiz,
Vardır onun iki üzü, yaxşı,pis,
Nə olsun ki burda sizsiz, orda biz,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.
Yaxşılığı böyüdürəm pisliklə,
Pis düzəlir yaxşı olur düzlüklə,
Yaxınlaşa bilməyirik biz hələ,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Tunqər dedi:-Sən pislikdə tanıqsan,
Min-min ildir yaxşılıqdan yanıqsan,
Pisdə bütöv, yaxşılıqda qırıqsan,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

-O at mənim atım olub minibsən,
-Sən basılıb atdan düşüb,enibsən,
İndi küsüb Altyerdən də dönübsən,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Tutuşdular Turqla Alpis adbaad,
İki idi Şimşəkqılınc, Şimşəkat,
İki ərdə dəmir kimi qol, qanad,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Tanrı ilə yarıtanrı güləşir,
Vurnuxmalar gedişində dilləşir,
Tər,qan axır yerdə sanki selləşir,
Yaxşı pislə,pis yaxşıyla paylaşır.

Hamı qulaq asır acı sözlərə,
Ancaq Alpis görünməyir gözlərə,
Qorxu, ürkü qonur sanki üzlərə,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Görmürdülər Turqər kimlə vuruşur,
Görünmürdü görünməzin duruşu,
Deyirdilər Turq cinlərlə döyüşür,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla paylaşır.

Ancaq səs-küy eşidirdi baxanlar,
Qalxıb enir qılınc, topbuz, qalxanlar,
Bu görümdən çoxalırdı qorxanlar,
Yaxşı pislə, pis yaxşıyla dilləşir.
Tunqla Alpisin vuruşu söyləncі

Tunqər gəldi,yolda qırx min yaraqlı,
Ağır olur ata-oğul nisgili.
Acıqlıydı, küsülüydü özündən,
Ağır olur ata-oğul nisgili.

Onu görüb Alpis geri oturdu,
Mindi atı yürüyünü artırdı,
O, Turq ilə döyüşünü qurtardı,
Ağır olur ata-oğul nisgili.

Daryaş mindi,çapdı Şimşəkquyruğu,
Qaldı yerdə toplumunun qalığı,
Tunqər çapdı, tutsun sırtıq yoluğu,
Gözlərində ata-oğul nisgili.

Tunqər çapdı,tutdu onu arxadan,
Bir səs qopdu o yekəbaş lovğadan,
Gizlənmişdi yarğansayaq çalada,
Gözlərində basıqlığın nisgili.

Dedi:-Məni Alpis tanrı aldadıb,
Ələ alıb qanığımı qaraldıb,
Dilə tutub məndən qancıl yaradıb,
Pis ayaqda hamımızı o atıb,
Gözlərində basıqlığın nisgili.

Mən qaçmırdım, aldadırdım səni mən,
Çox da böyük, lap böyüksən, hər nəsən,

Öpməlisən burda mənim əlimdən,
Gözlərində basıqlığın nisgili.

Gözləmədi, çapdı Şimşəkquyruğu,
Şimşək çaxdı onun ipək quyruğu,
Çil-çilatın yandı yalı, çulluğu,
Gözlərində basarlığın nisgili.

Tunqər ona qoşa-qoşa ox atdı,
Atıb onun yalmanını qanatdı,
Kəsdi qaçmaq yollarını daraltdı,
Gözlərində ata-oğul nisgili.
Gəlib onu şəlitdədi götürdü,
Bu döyüşü Tunqər belə bitirdi,
O, Daryaşı Əkbitənə gətirdi.
Gözlərində ata-oğul nisgili.

***

Böyük tanrı baxır bizə ucadan,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.
Alpis bezdi, döndü yenə Altyerə,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Oğul gərək bir inanca inansın,
Döyüşlərdə, vuruşlarda sınansın,
Öymələnsin, yaxşılıqla qınansın,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Dörd oğlunu Tunqər qatdı sınağa,
Yola saldı dağa, daşa, çaylağa,
Ata, deyib onlar getdi uzağa,
Yaxın-yaxın, uzaq-uzaq torpağa,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Ana dedi:-Tanrı sizi qoruyar,
İnanc sizə hər bir yerdə yarayar,
Gəncliyiniz yaxşı yolda qarıyar,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Odərpayın üztutması, kəsisi,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.
Dörd qardaşı tanrılara tapşırdı,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Dedi:-Tanrım, dörd qardaşı Qam elə,

Ovsunlanmış sevgilərdən yan elə,
Sevgiləri qarışmasın qan ilə,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Dedi, tanrım, anaları bağışla,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın,
Tanrılıqdır dörd ər doğan ana da,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.
Sevgilim yox, oğlum, qızım da yoxdur,
Yanan Ocaq mənə isti, soyuqdur,
Yer üzündə artarlarım nə çoxdur,
Pis ayaqda tanrılardan yapışın.

Tunqərin öyüd söyləncі

Tanrım, bizə güc veribsən, bir də ver,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.
Tunq adımı alıb Turan qoyaram,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Tunqər dedi:-Oğullarım, tələsin,
Nə qədər ki qıy qanadlı gəncsiniz,
Dolanışı qamarlayıb alın siz,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Çil-çilatı qotaz, ipək çulladı,
Dörd yan-yönə dörd ox atdı, tolladı,
Dörd oğlunu dörd yan-yönə yolladı,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Tunqər dedi:-Dörd yan-yönə yol çəkin,
Uca-uca boy dayanan ev tikin,
Düzənlikdə quyu qazın,yer əkin,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Kim olsa da yoxsullara əl tutun,
Çox işləyin, az istəyin, az yatın,
Hər bir yaxşı istəyizə tez çatın,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Hər oğlumdan yeddi oğul doğulsun,
Acıq, küsü içinizdə boğulsun,
Sizə qarşı nə vardırsa dağılsın,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Harda olsa dilləndirin dilləri,
Tutun sizə uzadılan əlləri,
Qoruqlayın çörək verən çölləri,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.
Var, gəliri ev-ev, əl-əl paylayın,
Dargözlüyü, qısmırlığı tollayın,
Pisə qarşı tanrıları haylayın,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Başraqlayın Mindiyarı,Turanı
Yığın otu, arpa, buğda, samanı,
Qovun pisi, düşərliyi, yalanı.
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Bəbəkləyin atı, otu, ananı,
Yaxın bilin qanmayanı, qananı,
Uca tutun yazı-pozu, inamı,
Bu dolanış əkənindır, biçənin.

Boş əl ilə qayıtmayın o yerdən,
Ürəyiniz yuxa olsun dəmirdən,
Uca olun, ayıq olun təpərdə,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Dörd qardaşlar at çapdılar, getdilər,
Yeli, yalı dalda qoyub ötdülər,
Gözlərini silib gözdən itdilər,
Bu dolanış əkənindir, biçənin.

Sayanər söyləncі

Getdi Sayan Hindelyana,Təbətə,
Tanrı özü verir sənə uğuru.
Axşam üstü o bir kəndə yetişdi,
Tanrı özü verır sənə uğuru.

Ev yiyəsi yemək verdi qonağa,
Sonra onu çəkdi yüngül sınağa,
-Suyumuz yox, qızım gedib bulağa,
Tanrı özü verir sənə uğuru.

Qız gəlsəydi sənə qulluq edərdi,
Sən yatanda qoruyardı, güdərdi,
Sən haraya getsən sənlə gedərdi,
Tanrı özü verir sənə uğuru.

Qocalmışam,suya gedə bilmirəm,
Sürünürəm bunca,ancaq ölmürəm,
Gəl deyirəm, ölüm deyir gəlmirəm,
Tanrı özü verir sənə uğuru.

Sayan dedi:-Bulaq burdan uzaqdır,
Ata dedi:-Yolu tikan, alaqdır,
Ancaq qızım igid qızdır, qıvraqdır,
Tanrı özü verir sənə uğuru.

Sayan dedi:-Mən gedərəm yardıma,
Qız tuş gələr birdən meşə qurduna,
Həm də sərin su verərəm atıma,
Tanrı özü verir sənə uğuru.

***

Gəldi, gördü qız danışır bulaqla,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.
Bulaq deyir, gir qoynuma, sərinlə,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Qız deyir ki, su dərindir, bataram,
Mən boğulsam hardan, nədən tutaram,
Bulaq deyir harayına çataram,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Bulaq deyir:-Qorxma,Tan-tan, gəl bəri,
Mən ilığam, həm də sərin, lap sərin,
Atan məni Buzbulağa döndərib,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Sayan gülür, qıza neçə söz deyir,
-Ay qız, atan səni çoxdan gözləyir,
Diksinərək, çəkinərək qız deyir:
-Ah, sən kimsən?!
-Mən atanın qonağı.
-Qoy gözləsin, mən sevirəm bulağı,
-Çox gözəlsən dolu üzün, yanağın,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.
-Yox-yox qızlar oğlan sevir, bulaq yox,
-Düz deyirəm, o oğlandır, bulaq yox,
Dili vardır onun, ancaq dodaq yox,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Uşağıydıq, oynayırdıq durmadan,

Atam gördü, dedi, kimdi bu oğlan,
Dedim, məni çox-çox sevir bu oğlan,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Çay qurudu, göl qurudu, quraqlıq,
Nə bir meşə, nə uçarsu, nə bağlıq,
Tək var idi bizdə dəli uşaqlıq,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

Çox axtardıq, nə su tapdıq, nə bulaq,
Tanrı bizə sevgi verdi busayaq,
Mən qız oldum, bu oğlansa Buzbulaq,
Suyun dili, qulağı var deyəsən.

***

Sayan dedi:-Düz deyirsən, gözəl qız,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.
Sayan dedi:-Ver götürüm tuluğu,
Sən götürsən sınar qolun, topuğun,
Mən qorxuram bu bulaqdan açığı,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Tuluq yaman ağır gəldi Sayana,
Sayan çəkdi onu o yan-buyana,
Lakqıldadı, o güc gəldi oğlana,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Bunu görüb qız əl atdı tuluğa,
Çəkdi, vurdu o tuluğu qoltuğa,
Girdi iti atdımlarla otluğa,
Tuluq döndü qoltuqaltı yasdığa,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Ata dedi:-Mənim qızım oğlandır,
Qoldan, qıçdan o güclüdür, sağlamdır,
O qız deyil, mənim oğul balamdır,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Sayan dedi:-O, bulağla danışır,
Bulaq ondan, o bulaqdan yapışır,
Qız əyilir hərdən onla öpüşür,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Ata dedi:-Onlar uşaq olublar,
Oynayıblar, birgə yaşa dolublar,

Nədəndirsə indi ayrı qalıblar,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Qız dedi ki, on il qabaq, ata sən,
Dedin, haray quraqlığın əlindən,
Su axtardıq, üç gün, dörd gün onla mən,
Su tapmadıq, boş qayıtdıq yenidən,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Oğlan dedi:-Gəl gedməyək lap uzaq,
Bu yaxında əlimizlə yer qazaq,
Qaza-qaza biz taparıq bir bulaq,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Bir neçə gün eşələndik, əlləşdik,
Acıqlandıq, hərdən də bir dilləşdik,
Ev-eşiyi unudaraq çölləşdik,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Oğlan üç yol düşük düşdü, sağaldı,
Su göründü, sular artdı, çoxaldı,
Oğlan mənə söz demədən yoxaldı,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

Tanrılaşdı, bulaqlaşdı o, deyən,
Hərdən gedib danışıram onla mən,
Bulaq sevir, mən bulağı ürəkdən,
Tanrı gücdür, sudur, oddur, ocaqdır.

***

Sayan qıza baxa-baxa saraldı,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.
Qoca dedi:-Niyə belə dəyişdin,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

Qız da dedi:-Qonaq, niyə dəyişdin,
-Dəyişdim ki, görüm bu iş nə işdi,
Niyə bulaq sənə beş söz demişdi,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

-Yox mən onu diyə bilməm, soruşma,
Yaxşı olar sən bu işə qarışma,
Küsər bulaq, çətin olar barışmaq,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

Çox istəsən get özündən soruş sən,

O söyləsə, sən beş sözü bilərsən,
And içmişəm, diyə bilməm bunu mən,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

Ata dedi, qız açmadı beş sözü,
Kövrələrək yaşla doldu göy gözü,
-Tanrı baxır, bağışlamaz o bizi,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

“Beş söz” yaman düşündürdü Sayanı,
Burda sevdi alaçığı obanı,
Sevdi, qızla gəzdi, onla hər yanı,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

Ata gördü Sayan ilə qızını,
Vurdu ora-bura qoca özünü,
Açammadı Buzbulağın sözünü,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

Hər gün Sayan baş əyərək bulağa,
Onun ilə verdi dodaq-dodağa,
Dedi, danış o beş sözü qonağa,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.
Bulaq susdu, danışmadı, dinmədi,
Öz andından, öz sözündən dönmədi,
Öz tanrılıq zirvəsindən enmədi,
Sevən oğlan bir az solar, saralar.

***

Sayan qızı çox sevirdi ürəkdən,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.
Gəldi, ona sevgisindən söz açdı,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Sayan getdi bir ay sonra qayıtdı,
Yaz yetişdi, ilk sevgini ayıltdı,
Yenə gəlib o Tan-tana söz atdı,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Dedi:-Sənsən Mindiyarda tək varım,
Əkbitənə səni gəlin aparım,
Minel olsun sənin doğma diyarın,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Ata bunu eşidərək ağladı,
Ürəyində nə vardısa laxladı,

Bu söz onun ürəyini oxladı,
Sonra yenə o, Sayanı yoxladı,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

O yoxladı sevgisini Sayanın,
Gördü, qızı bu sevgidən oyanıb,
O, iki yol arasında dayanıb,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Dedi:-Sayan burda qalsın ərsayaq,
Qızım getsə, bu el-ocaq qalacaq,
Onda burda nələr-nələr olacaq,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Qıza dedi:-Sevgi iki başlıdır,
Diyən Sayan səndən bir az yaşlıdır,
Sevgi yolu tikanlıdır, daşlıdır,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.
Get Sayana, saxla, qalsın burada,
Sən harada, o da olsun orada,
Kəbinizi kəssin böyük yaradan,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Tan-tan dedi:-Könlüm mənə sus deyir,
Atam isə mənə doğru söz deyir,
Sevinərik biz evlənsək, düz deyir,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Axşam oldu, bulağ üstə yollandı,
Buzbulağın dörd yanına dolandı,
Sevgi üstə yeni sevgi qalandı,
Baxışları aşağıya sallandı,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Bulağ dedi:-Niyə belə tutqunsan,
Mən görürəm çox əzginsən, yorğunsan,
Diyən Tan-tan, sən Sayana vurğunsan,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Səni sevən oğlan gəlib, nə yaxşı,
Mən də ollam sənin bulağ qardaşın,
Sən böyüdün, mənsə qaldım az yaşlı,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

Sənə görə mən burda sağ qalmışam,

Sən böyüdün, mənsə uşaq qalmışam,
El-obaya sərin bulaq olmuşam,
Sevinirəm burada yurd salmışam,
Bizə sevgi bağışlayan ürəkdir.

***

Tan-tan sildi göz yaşını, ağladı,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.
Dedi:-Səni çox sevirəm, Buzbulaq,
Iki sevgi yaşayanlar yazıqdır.

Sayan səni məndən də çox istəyir,
Belə oğul az tapılar, mində bir,
-Ürəyim yox, atam ona get deyir,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.
Bulaq dedi:-Mən bulağam, tanrıyam,
Mən sevgidən, ev-eşikdən ayrıyam,
Mən sənin̂çin ancaq belə duruyam,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.

Mən sənin̂çin bulaq oldum, çağladım,
Uşaq ikən sənə könül bağladım,
Tanrı bizim sevgimizi yoxladı,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.

Qız bulağla sonda belə görüşdü,
Yalaşaraq, qucaqlaşdı, öpüşdü,
Sular coşdu, löhmə-löhmə qarışdı,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.

Sayan getdi gecə yenə bulağa,
Çəkdi yenə o bulağı sınağa,
Döndü onun qabağında yumağa,
İki sevgi yaşayanlar yazıqdır.

***

Sayan üç yol Buzbulağa əyildi,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.
Dedi, yenə mən gəlmişəm yanına,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Dedi, bulağ, yalvarıram mən sənə,
Öz gücünü, öz sevgini ver mənə,
Məni də qoy yarıtanrı yerinə,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Bulaq dedi:-Sən çox yaxşı bir ərsən,
Mən bilirəm sən Tan-tanı sevirsən,
Bu sevgini mənə açıb deyirsən,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Sənə çoxdur mənim böyük inancım,
Məndə duru inancdandır hər damcı,
Məndə qalır tanrımızın saxlancı,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Qalır saxlanc bu suların altında,
Gizlədiblər onu yerin qatında,
O saxlancdır, böyük tanrı adında,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Ancaq qazıb sən çıxarma saxlancı,
Qoy bilməsin nə acıqan, nə qancıl,
Toxunmasın ona oğru, yabançı,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

O Tan-tanın olmalıdır, bağışdır,
O, tək qızın sevgisində naxışdır,
Saxlanc deyil, toydur, görüş, barışdır,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Tanrı özü gəlib suya girəcək,
O saxlancı Tan-tanqıza verəcək,
Onun gözəl qız toyunu görəcək,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Qoca ata Sayanəri güdürdü,
Deyiləni bir-bir, söz-söz udurdu,
O, özünü tanrıyla bir tuturdu,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Ata gecə qazdı, sökdü bulağı,
Saxlancyerə toxunanda ayağı,
Öldü, düşdü əlindəki çomağı,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Sevgililər onu itmiş bildilər,
Bir-birinin göz yaşını sildilər,
Durub yenə bulağ üstə gəldilər,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

Gördülər ki, bulaq suyu çəkilib,
Altındakı böyük saxlanc sökülüb,
Hər bir yana qızıl-gümüş tökülüb,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.
Gördülər ki, qoca ölüb, yıxılıb,
Dar gövdəsi yumaq kimi yığılıb,
Şimşək vurub, döşü-başı dağılıb,
Gənci qorxmaz ər eləyən sevgidir.

***

Sevgililər ağladılar, susdular,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.
Buzbulaqda ağı yeri qurdular,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.

Bir səs gəldi, sevgililər, durmayın,
Ta qocaya ağı yeri qurmayın,
Ağı deyib özünüzü yormayın,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.

Mən tanrıyam, sizi yaxşı görürəm,
O saxlancı alıb sizə verirəm,
Buzbulaqdan al gül, çiçək dərirəm,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.

Ağac əkin Buzbulağın başında,
Su axacaq gecə, gündüz daşından,
O da tanrılaşıb körpə yaşından,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.

O saxlancla buğda, arpa, ot əkin,
Mindiyara uzun-uzun yol çəkin,
Başkənd salın, yaraşıqlı ev tikin,
Saxlancların yiyəsi var, tanrıdır.

***

On il keçdi, çoxlu bulaq çağladı,
Bulaq tanrı vergisidir, görgüsü.
Buzbulağın üstə ağac əkdilər,
Bulaq tanrı vergisidir, görgüsü.

On il keçdi, son qoyuldu ürküyə,
Sevgililər çevrildilər sevgiyə,
Çevrildilər bulaq kimi güzgüyə,
Bulaq tanrı vergisidir, görgüsü.

Bura yeni ölkə oldu, el oldu,
Hər bir yanı tarla oldu, gül oldu,
Sevgi dönüb bir çağlayan dil oldu,
Bulaq tanrı vergisidir, görgüsü.

Tan-tan üç yol ana oldu, doğaraq,
İlk uşağa ad qoydular Buzbulaq,
Tanrı sevinc duydu hər gün baxaraq,
Bulaq tanrı vergisidir, görgüsü.

***

Harda suda bir yonulu daş gördün,
Buzbulaqdır,o uşağın yontası,
Durna görsən öz-özünə tək uçur,
Buzbulaqdır, onun sevgi durnası.

Harda suda üzən ağ quş görəndə
Bil,Tan-tandır, Sayanərin sonasi,
Harda bir tək ağac gördün yellənir
Odur körpə Buzbulağın anası.

Harda gördün döyüş-vuruş basarı,
O Tunqərdir, Sayanərin atası,
Harda gördün bolluq, dəniz, bağ, meşə
Nan-Sayandır, Mindiyarın ortası.
Bir qız görsən el toyunda oynayır
Buzbulaqdır, sayanərin artası.

***

Biri yaydır biri qışdır, yovuşur,
Bərki, boşu birləşdirən sevgidir.
Çox özünü atıb-tutma, əyil bir,
Yeri, göyü birləşdirən sevgidir.

Ağzı, burnu, qıçı, qolu üzülür,
Gözü çay tək,özü su tək süzülür,
Yaranışın, dolanışın özülü,
Bərki, boşu birləşdirən sevgidir.

Gizli sevir haradasa tanrı da,
Ceyran, maral, ayı, qurd-quş, arı da,
Gizli sevir susqun qoca, qarı da,
Suyu, odu birləşdirən sevgidir.

Qorxaq, varlı sevgisini gizlədir,

Utancaqlar öz-özünü pisləyir,
Yuxuda da sevgisini səsləyir,
Yeri, göyü birləşdirən sevgidir.

Sevibsənsə çox gizlətmə,açıqla
Sevgisoylar öz-özünə arıqlar,
Sevgisindən ey utanan yazıqlar,
Suyu, odu birləşdirən sevgidir.
Göz yaşından çələng hörən sevgidir.

Güllənirsən üzdən, sevgi gələndə,
Sevinirsən ağlayanda, güləndə,
Tanrısoysan yaşayanda, öləndə,
Varı, yoxu birləşdirən sevgidir.

VIII Bölmə XXIII QAPI

Alanər söyləncі

Ox dalınca Alan getdi Batıya,
Dörd bölgəyə bölünübdür yaranış.
Tanrı bölüb, günəş bölüb, bilinmir,
Dörd bölgəyə bölünübdür yaranış.

Soyuq, isti, quru nəmiş üz-üzə,
İki yanı gedib çıxır dənizə,
Bir yanda da dağlar verib diz-dizə,
Dört bölgəyə bölünübdür yaranış.

Getdi, beş yol düşdü qatı dumana,
Yenə getdi, çıxdı düzə, arana,
Çıxdı dikə o boylandı dört-yana,
Dörd bölgəyə bölünübdür yaranış.
Beş gün getdi, Balasqelə çatdı o,
Yenə getdi, bataqlığa batdı o,
Ayı günə, günü aya qatdı o,
Dörd bölgəyə bölünübdür yaranış.

Bir meşənin qırağında bir qarı,
Oturmuşdu dindirirdi otları,
Saçı kilkə, üzü-gözü sap-sarı,
Dörd bölgəyə bölünbdür yaranış.

Alan dedi ona:-Ay qız, günaydın,
Qarı dedi:-Yerindədir bu sayqın,